

Свинаренко Н.О.
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
м. Харків, Україна
e-mail: nsvinarenko2@gmail.com

Про особливості засвоєння російськомовної економіко-географічної лексики слухачами підготовчого відділення ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Вивчення російськомовної економіко-географічної лексики є одним з головних напрямків вивчення “Економічної і соціальної географії світу” слухачами підготовчого відділення (економічного напрямку) Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця. Викладач має навчити майбутніх економістів оволодіти основними нормами наукової (економічної та географічної) мови, активно користуватися спеціальною лексикою у професійній діяльності, у суспільному житті своїх національних громад у місті чи країні.

Метою даної роботи є вивчення та аналіз особливостей засвоєння російськомовної економіко-географічної лексики слухачами підготовчого відділення Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця.

Як відомо, у процесі засвоєння іншомовної лексики слухачами підготовчого відділення традиційно можна виділити такі головні етапи: робота з джерелами нових слів (читання, писання, прослуховування), створення чіткого образу форми слова, з'ясування найбільш точного значення слова, встановлення міцного взаємозв'язку між формою і значенням слова (бажано на конкретних прикладах), вживання нової лексики.

Серед традиційних форм вивчення нової географічної лексики найчастіше викладачі проводять роботу з картками — популярний простий спосіб запам'ятати нову лексику. Постійно тримаючи при собі спеціально підготовлені картки, на яких надруковані (або написані) слова чи фрази мовою, що вивчається, їх переклад краще розмістити на зворотній стороні. За нагоди, з лином часу, слухач переводить свій пасивний словниковий запас в активний, вільно користується мовленнєвими конструкціями.

Для слухачів підготовчого відділення з Китаю, В'єтнаму слід певну частину часу приділити правильній вимові географічних назв об'єктів України чи світу (краще використовувати якісні аудіоматеріали): *Шацкие озера, Сиваш, Хаджибей, Уж, Ушица, Ужгород, Урзуф, Урожайное, Трубеж, Стжшув, Старобешево, Ружин, Рубежное, Польша, Межигорье, Збараж, Загуж, Збруч, Воронеж и т.д.*

Робота з текстами, на думку більшості викладачів, є одним з найкращих прийомів організації самостійної роботи слухачів підготовчого відділення над російськомовною лексикою, в тому числі економіко-географічною (назви держав, столиць, міст, річок, озер, портів, залізниць, аеропортів). Ця діяльність сприяє поетапному формуванню пізнавальної самостійності студентів. Звичайно ж, іноземні студенти, маючи позитивну мотивацію до навчання, повинні були навчитися виділяти складові тексту, підводити підсумки у опрацьованому матеріалі, робити заголовки в отриманих текстах (за потребою), відповідати на поставлені питання. Щодо слухачів, які погано відвідують заняття, погано мотивовані до вивчення мови — то викладачеві слід наполегливіше та більш терпляче проводити роботу з навчальними текстами.

Щодо засобів зовнішнього самоконтролю під час обробки текстового матеріалу, то найкраще для самоперевірки мовної лексики слухачів — тестові завдання. Методичні вказівки, видані у різний час викладачами нашої кафедри містять подібні типові завдання.

Тестування як ефективний спосіб перевірки знань знаходить все більше застосування. До його беззаперечних плюсів відносять мінімальну кількість часу на отримання вірних результатів підсумків поточного контролю. А електронні версії тестів, після опрацювання їх слухачами, взагалі є найкращим та найшвидшим методом самоперевірки засвоєння нової економіко-географічної лексики. І взагалі, це перспективний шлях розвитку науково-методичної роботи кафедр підготовки іноземних громадян.

До інноваційних методів вивчення російської мови як іноземної, які допоможуть ефективніше та швидше, освоїти нову спеціальну лексику слухачам підготовчого відділення, можна виділити такі:

1) створення презентацій PowerPoint з яскраво оформленими новими поняттями, термінами (через малюнок, картографічне зображення, відео- чи аудіоматеріал, документальний чи науковий фільм), що дозволяє слухачеві яскраво сприйняти та запам'ятати навчальний матеріал. На слайдах великими чіткими літерами слід написати на початку вивчення теми "Природа світу" нові слухачам терміни, поняття та окремі слова. Наприклад, викладач розповідає, що у російській мові одні терміни або поняття можна замінити іншими: *полезные* *ископаемые*=*минеральные* *ресурсы*=*запасы* *ископаемых*, *экономика*=*хозяйство*=*народное* *хозяйство*, *страна*=*государство*, *водные ресурсы*=*гидроресурсы*, *находиться*=*расположено*, *леса*=*лесные ресурсы*, *регион*=*район*=*территория*, *народ*=*народность*, *ислам*=*мусульманство*, *население*=*люди*=*жители*, *земледелие*=*аграрный сектор*, *промышленность*=*индустрия*. Звичайно, це розвиває мову наших слухачів.

2) метод рольової гри, що змушує розвивати комунікативні здібності слухачів підготовчого відділення в ході імітованої гри. Наприклад, слухачам пропонується гра "Уявна подорож політичною картою світу". Слухачам пропонувалося витягнути картку з назвою столиці чи держави. Потім він має скласти самостійно з вказаною назвою п'ять-сім простих речень. Наприклад, при вивченні теми "Політична карта світу" слухач отримує зразок розповіді (елементарний рівень) про якусь країну. Спочатку слухачі підготовчого відділення знайомляться з новими словами, намагаються запам'ятати, пізніше - застосовувати у власному мовленні. Як зразок, слухачам пропонуються тексти такого змісту:

а) *Анкара - столиця Турецької Республіки. Самые крупные города этой страны - Стамбул, Бурса, Адана, Измир. В Турции проживают турки и курды. Большинство людей здесь исповедует ислам. Самые крупные озера - Ван и Туз. Море и горы привлекают сюда туристов со всего мира.*

б) *Бразилія знаходиться в Латинській Америці. Самые крупные города Бразилии — Бразилиа, Ресифи, Сан-Паулу, Манаус, Белен, Белу-Сан-Салвадор. Столица страны — Бразилиа. Символом Рио-де-Жанейро является гора Корковадо со статуей Христа Спасителя. По территории Бразилии текут реки: Амазонка, Парана, Сан-Франциску. Экспортирует Бразилия лес, бумагу, железные руды, красный сандал.*

в) *Индонезия находится в Юго-Западной Азии. Столица Индонезии — Джакарта. Самые крупные города страны: Суракарта, Уджунгпандж, Сурабая, Семаранг, Маланг, Палембанг. Здесь живут яванцы, малайцы, китайцы, голландцы, бали, батаки, иранцы. Экспортирует страна нефть и нефтепродукты, олово, каучук, чай, кофе, пальмовое масло, табак, хина, какао, пряности. Япония, Соединенные Штаты Америки, Сингапур и Германия являются главными внешнеторговыми партнерами Индонезии.*

При вивченні теми “Економіка держав світу” слухачам пропонується провести гру “Зустрінь гостя з іншої держави”. У ній бере участь три - чотири особи. Найголовніша роль відводиться так званому “корінному жителю держави”, який має розповідати двом-трьом “гостям” про вказану країну та відповідати на поставлені гостями питання. Наприклад, “корінний житель держави” розповідає:

а) В Бразилії добивають такі корисні копалини: алюмінієві, залізні, олов'яні, марганцеві, нікелеві, вольфрамові руди, золото, природний газ, нафта. В сільському господарстві дуже розвинуто землеробство. Вирощують зернові, олійні, цитрусові культури. В великій кількості виробляють люди пшеницю, рис, кукурузу, фасоль, каву, апельсини, лимони, банани, хлопок, цукровий тростник. В тваринництві вирощують великий рогатий скот, овець, коз, альпаків. Бразилія — найбільша в світі експортер лісу, паперу, різних видів залізних руд.

б) Економіка Чилі має переважно сировинний характер. В Чилі добивають такі види корисних копалин: мідь, молибден, селітру, нафта, природний газ, залізні та марганцеві руди, сірку, срібло, золото. В промисловості активно розвиваються харчова, легка, чорна та кольорова металургія, машинобудівна, хімічна, целюлозно-паперова, деревообробна. Головна галузь сільського господарства — рослинництво. Тут вирощують багато тютюну, пшениці, конопли, ячменю, кукурузи, фасолю, картоплю, олійних культур. В тваринництві Чилі вирощують багато великого рогатого скоту, свиней, овець.

Ця форма навчальної роботи підвищує мовну активність слухачів. Змушує знаходити конкретні шляхи вирішення тих чи ін. питань. Дана форма навчальної роботи особливо ефективна у групах підготовчого відділення, де навчаються представники різних національностей та народностей. Врешті-решт, це розвиває та збільшує мовний запас слухача підготовчого відділення та сприяє розвитку його уяви, вчить коректувати мову інших. Мотивовані слухачі підготовчого відділення мають змогу читати російськомовну літературу, новини слухати російською мовою – це також позитивно відзначається на процесі вивчення мови.

Таким чином, вивчення нової лексики через використання відеороликів на ноутбуках, записи на аудіодисках, читання діалогів та аналіз наукових текстів теж сприяє наповненню нової російськомовної економіко-географічної лексики.

Література:

1.Щукин А.И. Современные интенсивные методы и технологии обучения иностранным языкам / А.И. Щукин. – М. : Филоматис, 2008. – 188 с.